Kawża T-138/07

Schindler Holding Ltd *et*

vs

Il-Kummissjoni Ewropea

"Kompetizzjoni — Akkordji — Suq tal-installazzjoni u tal-manutenzjoni ta' liftijiet u ta' eskalejters — Deċiżjoni li tikkonstata ksur tal-Artikolu 81 KE — Manipulazzjoni tas-sejħiet għal offerti — Tqassim tas-swieq — Iffissar ta' prezzijiet"

Sentenza tal-Qorti Ġenerali (It-Tmien Awla) tat-13 ta' Lulju 2011 . . . . . II - 4842

Sommarju tas-sentenza

1. *Kompetizzjoni — Proċedura amministrattiva — Dritt għal smigħ xieraq — Inapplikabbiltà tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem*

   (Artikolu 81 KE; Karta tad-drittijiet fundamentali tal-Unjoni Ewropea, Artikolu 47)

2. *Kompetizzjoni — Proċedura amministrattiva — Deċiżjoni tal-Kummissjoni li tikkonstata ksur u li timponi multi — Natura kriminali — Assenza*

   (Artikoli 81 KE u 229 KE; Regolament Nru 1/2003, Artikoli 23(5), u 31)

3. *Kompetizzjoni — Proċedura amministrattiva — Deċiżjoni tal-Kummissjoni li tikkonstata ksur — Użu bħala prova ta' dikjarazzjonijiet ta' impriżi oħra li pparteċipaw fil-ksur — Ammissibbiltà — Kundizzjonijiet*

   (Artikoli 81 KE u 82 KE)

4. *Atti tal-istituzzjonijiet — Notifika — Irregolaritajiet — Effetti — Sospensjoni tat-terminu għall-preżentata ta' rikors*

   (il-ħames paragrafu tal-Artikolu 230 KE u Artikolu 254(3) KE)

5. *Kompetizzjoni — Regoli tal-Unjoni — Ksur — Imputazzjoni — Kumpannija parent u sussidjarji — Unità ekonomika — Kriterji ta' evalwazzjoni — Preżunzjoni ta' influwenza determinanti eżerċitata mill-kumpannija parent fuq is-sussidjarji miżmuma 100 % minnha*

   (Artikolu 81 KE; Regolament tal-Kunsill Nru 1/2003, Artikolu 23(2))

6. *Kompetizzjoni — Regoli tal-Unjoni — Ksur — Imputazzjoni — Kumpannija parent u sussidjarji — Preżunzjoni ta' influwenza determinanti eżerċitata mill-kumpannija parent fuq is-sussidjarji miżmuma 100 % minnha*

   (Artikolu 81 KE; Regolament tal-Kunsill Nru 1/2003, Artikolu 23(2))

7. *Dritt tal-Unjoni — Prinċipji ġenerali tad-dritt — Ċertezza legali — Nulla poena sine lege — Portata*

8. *Kompetizzjoni — Multi — Ammont — Determinazzjoni — Setgħa diskrezzjonali mogħtija lill-Kummissjoni mill-Artikolu 23(2) tar-Regolament Nru 1/2003 — Ksur tal-prinċipju ta' nulla poena sine lege — Assenza — Natura prevedibbli tal-emendi introdotti mil-linji gwida*

   (Artikolu 229 KE; Regolamenti tal-Kunsill Nru 17, Artikolu 15(2), u Nru 1/2003, Artikoli 23(2) u 31; Komunikazzjonijiet tal-Kummissjoni 98/C 9/03 u 2002/C 45/03)

9. *Kompetizzjoni — Regoli tal-Unjoni — Ksur — Multi — Determinazzjoni — Kriterji — Żieda tal-livell ġenerali tal-multi*

   (Regolamenti Nru 17, Artikolu 15(2), u Nru 1/2003, Artikolu 23(2))

10. *Kompetizzjoni — Multi — Kompetenza tal-Kummissjoni li tirriżulta mit-Trattat*

    (Artikoli 81 KE, 82 KE, 83(1) u (2)(a) u (d) KE, it-tielet inċiż tal-Artikolu 202 KE u l-ewwel inċiż tal-Artikolu 211 KE; Regolamenti tal-Kunsill Nru 17 u Nru 1/2003)

11. *Kompetizzjoni — Multi — Ammont — Determinazzjoni — Applikazzjoni tal-linji gwida għall-kalkolu tal-multi — Ksur tal-prinċipju ta' nuqqas ta' retroattività tal-liġijiet kriminali — Assenza*

    (Regolament tal-Kunsill Nru 1/2003, Artikolu 23; Komunikazzjoni tal-Kummissjoni 98/C 9/03)

12. *Kompetizzjoni — Multi — Ammont — Determinazzjoni — Applikazzjoni tal-linji gwida għall-kalkolu tal-multi — Ammissibbiltà — Ksur tal-prinċipji ta' protezzjoni tal-aspettattivi leġittimi, ta' trasparenza u ta' prevedibbiltà — Assenza*

    (Komunikazzjoni tal-Kummissjoni 1998/C 9/03)

13. *Kompetizzjoni — Multi — Ammont — Determinazzjoni — Applikazzjoni tal-komunikazzjoni fuq il-kooperazzjoni — Ksur tal-prinċipji ta' nuqqas ta' retroattività u ta' protezzjoni tal-aspettattivi leġittimi — Assenza*

    (Komunikazzjoni tal-Kummissjoni 2002/C 45/03)

14. *Kompetizzjoni — Multi — Ammont — Determinazzjoni — Nuqqas ta' impożizzjoni jew tnaqqis tal-multa inkambju għall-kooperazzjoni tal-impriża implikata — Ksur tad-dritt li wieħed ma jinkriminax ruħu u tal-prinċipji ta' preżunzjoni ta' innoċenza u ta' proporzjonalità — Assenza — Abbuż tas-setgħa diskrezzjonali tal-Kummissjoni fl-adozzjoni tal-Komunikazzjoni fuq il-kooperazzjoni — Assenza*

    (Artikolu 81 KE; Karta tad-drittijiet fundamentali tal-Unjoni Ewropea, Artikolu 48; Regolament tal-Kunsill Nru 1/2003, Artikoli 18 sa 21 u 23; Komunikazzjoni tal-Kummissjoni 2002/C 45/03, punti 11 u 23)

15. *Dritt tal-Unjoni — Prinċipji — Drittijiet fundamentali — Dritt ta' proprjetà — Restrizzjonijiet — Ammissibbiltà*

    (Artikoli 81 KE, 82 KE u 295 KE; Regolament tal-Kunsill Nru 1/2003, Artikolu 23(2))

16. *Kompetizzjoni — Multi — Linji gwida għall-kalkolu tal-multi — Natura ġuridika*

    (Komunikazzjoni tal-Kummissjoni 98/C 9/03)

17. *Kompetizzjoni — Multi — Ammont — Determinazzjoni — Kriterji — Gravità tal-ksur — Obbligu li jittieħed inkunsiderazzjoni l-impatt konkret fuq is-suq — Assenza — Rwol primordjali tal-kriterju bbażat fuq in-natura tal-ksur*

    (Regolament tal-Kunsill Nru 1/2003, Artikolu 23(2); Komunikazzjoni tal-Kummissjoni 98/C 9/03, punt 1 (A))

18. *Kompetizzjoni — Multi — Deċiżjoni li timponi multi — Obbligu ta' motivazzjoni — Portata*

    (Artikolu 253 KE; Komunikazzjoni tal-Kummissjoni 98/C 9/03)

19. *Kompetizzjoni — Multi — Ammont — Determinazzjoni — Kriterji — Gravità tal-ksur — Obbligu li jittieħed inkunsiderazzjoni d-daqs tas-suq — Assenza*

(Komunikazzjoni tal-Kummissjoni 98/C 9/03, it-tielet inċiż tat-tieni paragrafu tal-punt 1 (A))

20. *Kompetizzjoni — Multi — Ammont — Determinazzjoni — Kriterji — Gravità tal-ksur — Teħid inkunsiderazzjoni tal-kapaċità ekonomika effettiva tal-impriża li tikkawża dannu — Obbligu li l-ammont tal-multa jiġi ffissat b'mod proporzjonali għad-daqs tal-impriża — Assenza — Iffissar tal-ammont tal-multa skont tqassim f'kategoriji tal-membri tal-akkordju — Kundizzjonijiet — Stħarriġ ġudizzjarju*

(Regolament tal-Kunsill Nru 1/2003, Artikolu 23(2); Komunikazzjoni tal-Kummissjoni 98/C 9/03, punt 1 (A))

21. *Kompetizzjoni — Multi — Ammont — Determinazzjoni — Kriterji — Ċirkustanzi attenwanti — Waqfien tal-ksur qabel l-intervent tal-Kummissjoni — Każ ta' ksur serju — Esklużjoni*

(Artikolu 81 KE; Regolament tal-Kunsill Nru 1/2003, Artikolu 23(2); Komunikazzjoni tal-Kummissjoni 98/C 9/03, it-tielet inċiż tal-punt 3)

22. *Kompetizzjoni — Multi — Ammont — Determinazzjoni — Kriterji — Ċirkustanzi attenwanti — Obbligu tal-Kummissjoni li tieħu inkunsiderazzjoni programm tal-impriża kkonċernata intiż sabiex tikkonforma ruħha mar-regoli tal-kompetizzjoni — Assenza*

(Artikolu 81 KE; Regolament Nru1/2003, Artikolu 23(2); Komunikazzjoni tal-Kummissjoni 98/C 9/03)

23. *Kompetizzjoni — Multi — Ammont — Determinazzjoni — Kriterji — Tnaqqis tal-ammont tal-multa inkambju għall-kooperazzjoni tal-impriża implikata*

(Regolament tal-Kunsill Nru 1/2003, Artikolu 23(2); Komunikazzjoni tal-Kummissjoni 2002/C 45/03)

24. *Kompetizzjoni — Multi — Ammont — Determinazzjoni — Kriterji — Attitudni tal-impriża matul il-proċedura amministrattiva — Evalwazzjoni tal-livell ta' kooperazzjoni pprovdut minn kull waħda mill-impriżi li pparteċipaw fl-akkordju*

(Regolament tal-Kunsill Nru 1/2003, Artikolu 23(2); Komunikazzjoni tal-Kummissjoni 2002/C 45/03)

25. *Kompetizzjoni — Multi — Ammont — Determinazzjoni — Marġni ta' diskrezzjoni rriżervat għall-Kummissjoni — Limiti — Osservanza tal-prinċipju ta' proporzjonalità — Kundizzjonijiet*

(Regolament tal-Kunsill Nru 1/2003, Artikolu 23(2))

1. Il-prinċipju li jgħid li kull persuna għandha dritt għal smigħ xieraq huwa prinċipju ġenerali tad-dritt tal-Unjoni, ikkonfermat bl-Artikolu 47 tal-Karta tad-drittijiet fundamentali tal-Unjoni Ewropea u ggarantit mill-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem. Dan il-prinċipju huwa ispirat mid-drittijiet fundamentali li jagħmlu parti integrali mill-prinċipji ġenerali tad-dritt tal-Unjoni li tagħhom il-Qorti tal-Ġustizzja għandha tiggarantixxi l-osservanza billi tispira ruħha mit-tradizzjonijiet kostituzzjonali komuni għall-Istati Membri kif ukoll mill-indikazzjonijiet ipprovduti b'mod partikolari mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem. Għalkemm, billi adottaw interpretazzjoni awtonoma mill-kunċett ta' "akkuża f'qasam kriminali", il-korpi tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fasslu l-pedamenti għal estensjoni progressiva tal-applikazzjoni tal-aspett kriminali tal-Artikolu 6 għal oqsma li tradizzjonalment ma jifformawx parti mill-kategoriji tad-dritt kriminali, bħas-sanzjonijiet pekunjarji imposti minħabba ksur tad-dritt tal-kompetizzjoni, madankollu, fir-rigward tal-kategoriji li ma jifformawx parti mill-qalba tad-dritt penali, il-garanziji offruti mill-aspett kriminali ta din id-dispożizzjoni ma għandhomx neċessarjament jiġu applikati bl-iktar mod rigoruż possibbli.

(ara l-punti 51, 52)

2. Id-deċiżjonijiet tal-Kummissjoni li jimponu multi minħabba ksur tad-dritt tal-kompetizzjoni ma humiex ta' natura kriminali. Għalhekk, proċedura li fil-kuntest tagħha l-Kummissjoni tadotta deċiżjoni li tikkonstata ksur u li timponi multi u li tista' sussegwentement tkun suġġetta għall-istħarriġ tal-qrati tal-Unjoni tissodisfa r-rekwiżiti tal-Artikolu 6(1) tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem. Għalkemm huwa ċertament minnu li l-Kummissjoni ma hijiex qorti fis-sens tal-Artikolu 6 ta' din il-konvenzjoni, din hija, madankollu, obbligata li tirrispetta l-prinċipji ġenerali tad-dritt tal-Unjoni matul il-proċedura amministrattiva.

Barra minn hekk, l-istħarriġ imwettaq mill-qorti tal-Unjoni fuq id-deċiżjonijiet tal-Kummissjoni jiggarantixxi li jiġu osservati r-rekwiżiti ta' smigħ xieraq, kif stabbiliti fl-Artikolu 6(1) tal-imsemmija konvenzjoni. F'dan ir-rigward, huwa neċessarju li l-impriża kkonċernata tkun tista' tressaq kull deċiżjoni meħuda fil-konfront tagħha quddiem qorti li għandha ġurisdizzjoni sħiħa, li b'mod partikolari jkollha s-setgħa li tbiddel fuq kull punt, kemm ta' fatt kif ukoll ta' liġi, id-deċiżjoni meħuda. Issa, meta l-qorti tal-Unjoni tistħarreġ il-legalità ta' deċiżjoni li tikkonstata ksur tal-Artikolu 81 KE, ir-rikorrenti jistgħu jitolbuha tagħmel eżami eżawrjenti kemm tal-konstatazzjoni materjali tal-fatti kif ukoll tal-evalwazzjoni legali tagħhom magħmula mill-Kummissjoni. Barra minn hekk, f'dak li jirrigwarda l-multi,

hija għandha ġurisdizzjoni sħiħa skont l-Artikolu 229 KE u skont l-Artikolu 31 tar-Regolament Nru 1/2003.

(ara l-punti 53-56)

3. Ebda dispożizzjoni u ebda prinċipju ġenerali tad-dritt tal-Unjoni ma jipprekludi lill-Kummissjoni milli tuża, kontra impriża, dikjarazzjonijiet ta' impriżi oħra. Li kieku dan ma kienx hekk, l-oneru li l-Kummissjoni għandha li tipprova l-aġir li jmur kontra l-Artikoli 81 KE u 82 KE jkun insostenibbli u inkompatibbli mal-missjoni ta' sorveljanza tal-applikazzjoni korretta ta' dawn id-dispożizzjonijiet mogħtija lilha mit-Trattat. Madankollu d-dikjarazzjoni ta' impriża investigata talli ħadet sehem f'akkordju, li l-eżattezza tagħha hija kkontestata minn diversi impriżi investigati, ma tistax titqies bħala li tikkostitwixxi prova suffiċjenti tal-fatti inkwistjoni jekk ma tkunx sostnuta minn provi oħra.

(ara l-punt 57)

4. L-irregolaritajiet fil-proċedura ta' notifika ta' deċiżjoni huma distinti mill-att u għaldaqstant ma jistgħux jivvizzjawh. Tali irregolaritajiet jistgħu biss, f'ċerti ċirkustanzi, jipprekludu milli jibda jiddekorri t-terminu, previst fil-ħames paragrafu tal-Artikolu 230 KE, għall-preżentata ta' rikors. Dan ma huwiex il-każ meta r-rikorrenti kienet bla dubju taf bil-kontenut tad-deċiżjoni u użat id-dritt għal rikors tagħha fit-terminu previst f'dan l-artikolu.

(ara l-punt 61)

5. L-aġir ta' sussidjarja jista' jiġi imputat lill-kumpannija parent b'mod partikolari meta, għalkemm ikollha personalità ġuridika distinta, din is-sussidjarja ma tiddeterminax b'mod awtonomu l-aġir tagħha fis-suq, iżda tapplika essenzjalment l-istruzzjonijiet li jingħatawlha mill-kumpannija parent, b'mod partikolari fid-dawl tar-rabtiet ekonomiċi, organizzazzjonali u ġuridiċi li jgħaqqdu lil dawn iż-żewġ entitajiet ġuridiċi. Fil-fatt, f'tali sitwazzjoni, il-kumpannija parent u s-sussidjarja tagħha jiffurmaw parti mill-istess unità ekonomika u, għaldaqstant, jiffurmaw impriża waħda. Għaldaqstant, il-fatt li kumpannija parent u s-sussidjarja tagħha jikkostitwixxu impriża waħda fis-sens tal-Artikolu 81 KE jippermetti li l-Kummissjoni tindirizza deċiżjoni li timponi multi lill-kumpannija parent, mingħajr ma jkun meħtieġ li jiġi stabbit l-involviment personali ta' din tal-aħħar fil-ksur.

Fil-każ speċifiku fejn kumpannija parent ikollha 100 % tal-kapital tas-sussidjarja tagħha li wettqet ksur tar-regoli tal-kompetizzjoni tal-Unjoni, minn naħa,

din il-kumpannija parent tista' teżerċita influwenza determinanti fuq l-aġir ta' din is-sussidjarja, u, min-naħa l-oħra, teżisti preżunzjoni konfutabbli li l-imsemmija kumpannija parent effettivament teżerċita influwenza determinanti fuq l-aġir tas-sussidjarja tagħha.

F'dawn iċ-ċirkustanzi, huwa biżżejjed li l-Kummissjoni tipprova li l-kapital kollu tas-sussidjarja huwa miżmum mill-kumpannija parent tagħha sabiex tippreżumi li din tal-aħħar teżerċita influwenza determinanti fuq il-politika kummerċjali ta' din is-sussidjarja. Il-Kummissjoni tkun f'pożizzjoni, sussegwentement, li tikkunsidra lill-kumpannija parent responsabbli *in solidum* għall-ħlas tal-multa imposta fuq is-sussidjarja tagħha, sakemm din il-kumpannija parent, li għandha l-oneru li taqleb din il-preżunzjoni, ma tipproduċix provi suffiċjenti li jistgħu juru li l-kumpannija sussidjarja tagħha taġixxi b'mod awtonomu fis-suq.

(ara l-punti 69-72, 82)

6. Fil-każ partikolari fejn kumpannija parent għandha 100 % tal-kapital tas-sussidjarja tagħha li wettqet ksur tar-regoli tal-kompetizzjoni tal-Unjoni, sabiex l-aġir li jikkostitwixxi ksur ta' sussidjarja jkun jista' jiġi imputat fuq il-kumpannija parent ma huwiex meħtieġ li tiġi prodotta l-prova li l-kumpannija parent tinfluwenza l-politika tas-sussidjarja tagħha fil-qasam speċifiku li kien is-suġġett tal-ksur. Min-naħa

l-oħra, ir-rabtiet organizzazzjonali, ekonomiċi u ġuridiċi li jeżistu bejn il-kumpannija parent u s-sussidjarja tagħha jistgħu jistabbilixxu l-eżistenza ta' influwenza min-naħa ta' din tal-ewwel fuq l-istrateġija tat-tieni u, għaldaqstant, jiġġustifikaw li dawn jiġu meqjusa bħala entità ekonomika waħda. Għalhekk, jekk il-Kummissjoni tipprova li l-kapital kollu ta' sussidjarja huwa miżmum mill-kumpannija parent tagħha hija tkun f'pożizzjoni li żżomm lill-kumpannija parent responsabbli *in solidum* għall-ħlas tal-multa imposta fuq is-sussidjarja tagħha, ħlief jekk il-kumpannija parent tipprova li s-sussidjarja tagħha taġixxi b'mod awtonomu fis-suq. Fil-fatt, la hija relazzjoni ta' instigazzjoni għall-ksur bejn il-kumpannija parent u s-sussidjarja tagħha u lanqas, iktar u iktar, implikazzjoni ta' din tal-ewwel fl-imsemmi ksur, iżda l-fatt li huma jikkostitwixxu impriża waħda fis-sens tal-Artikolu 81 KE li jawtorizza lill-Kummissjoni tindirizza d-deċiżjoni li timponi multi lill-kumpannija parent ta' grupp ta' kumpanniji.

Il-fatt li l-kumpannija parent ma kinitx tat istruzzjonijiet lis-sussidjarji tagħha li kienu ppermettew jew inkoraġġixxew kuntatti li jmorru kontra l-Artikolu 81 KE u li hija ma kinitx taf dwarhom, ma jikkostitwixxix element li jista' juri l-awtonomija tal-imsemmija sussidjarji. Lanqas il-fatt li s-sussidjarji kienu ħadu sehem, f'erba' pajjiżi differenti, fi ksur distinti u ta' natura differenti ma jista' jaqleb il-preżunzjoni ta' responsabbiltà ladarba l-Kummissjoni ma bbażatx ruħha fuq eventwali parallelliżmu bejn il-ksur ikkonstatat sabiex timputa fuq il-kumpannija parent ir-responsabbiltà għall-aġir tas-sussidjarji tagħha. Bl-istess

mod, il-fatt li l-kumpannija parent adottat kodiċi ta' kondotta intiż sabiex jiġi evitat li s-sussidjarji tagħha jiksru d-dritt tal-kompetizzjoni u l-linji gwida relatati miegħu, minn naħa, ma jbiddel xejn mir-realtà ta' ksur ikkonstatat fir-rigward tagħha u, min-naħa l-oħra, ma jippermettix li jintwera li l-imsemmija sussidjarji kienu jiddeterminaw il-politika kummerċjali tagħhom b'mod awtonomu. Bil-kontra ta' dan, l-implementazzjoni tal-imsemmi kodiċi ta' kondotta iktar donnha turi li l-kumpannija parent kellha kontroll effettiv fuq il-politika kummerċjali tas-sussidjarji tagħha.

(ara l-punti 82, 85, 87, 88)

7. Il-prinċipju *nulla poena sine lege* huwa korollarju tal-prinċipju ta' ċertezza legali, li jikkostitwixxi prinċipju ġenerali tad-dritt tal-Unjoni u jeżiġi, b'mod partikolari, li kull leġiżlazzjoni tal-Unjoni, b'mod partikolari meta timponi jew tippermetti l-impożizzjoni ta' sanzjonijiet, għandha tkun ċara u preċiża, sabiex il-persuni kkonċernati jkunu jistgħu jsiru jafu mingħajr ambigwità d-drittijiet u l-obbligi li jirriżultaw minnha u jkunu jistgħu jaġixxu skont il-każ.

Il-prinċipju *nulla poena sine lege*, li jifforma parti mill-prinċipji ġenerali tad-dritt tal-Unjoni li fuqhom huma bbażati t-tradizzjonijiet kostituzzjonali komuni tal-Istati Membri, ġie wkoll ikkonfermat permezz ta' diversi trattati internazzjonali, u b'mod partikolari l-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem.

Dan il-prinċipju jeżiġi li l-liġi tiddefinixxi b'mod ċar il-ksur u l-pieni li jikkastigaw dan il-ksur. Dan ir-rekwiżit ikun sodisfatt meta l-individwu jista' jkun jaf, mill-kliem tad-dispożizzjoni rilevanti u jekk meħtieġ bl-għajnuna tal-interpretazzjoni li l-qrati taw ta' din id-dispożizzjoni, liema atti jew ommissjonijiet jagħtu lok għar-responsabbiltà kriminali tiegħu. Barra minn hekk, skont il-ġurisprudenza tal-Qorti Ewropew tad-Drittijiet tal-Bniedem, il-livell ta' ċarezza tal-liġi għandu jiġi evalwat mhux biss fid-dawl tal-kliem tad-dispożizzjoni rilevanti iżda wkoll fid-dawl tal-preċiżazzjonijiet magħmula minn ġurisprudenza stabbilita u ppubblikata.

Dan il-prinċipju japplika kemm fir-rigward tar-regoli ta' natura kriminali kif ukoll fir-rigward ta' strumenti amministrattivi speċifiċi li jimponu jew jippermettu l-impożizzjoni ta' sanzjonijiet amministrattivi. Dan japplika mhux biss għar-regoli li jistabbilixxu l-elementi kostituttivi ta' ksur, iżda wkoll għal dawk li jiddefinixxu l-konsegwenzi li jirriżultaw mill-ksur ta' dawn tal-ewwel.

L-Artikolu 7(1) tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem ma jeżiġix li t-termini tad-dispożizzjonijiet li permezz tagħhom huma imposti dawn is-sanzjonijiet ikunu preċiżi sal-punt li l-konsegwenzi li jistgħu jirriżultaw mill-ksur ta' dawn id-dispożizzjonijet ikunu prevedibbli b'ċertezza assoluta. Fil-fatt, skont il-ġurisprudenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, il-fatt li d-dritt jikkonferixxi setgħa diskrezzjonali ma jipprekludix fih innifsu l-eżiġenza tal-prevedibbiltà, sakemm il-portata u l-modalitajiet tal-eżerċizzju ta' din is-setgħa jkunu ddefiniti suffiċjentement b'mod ċar, fid-dawl tal-għan leġittimu inkwistjoni, sabiex l-individwu jingħata protezzjoni xierqa kontra deċiżjonijiet arbitrarji. F'dan ir-rigward, minbarra t-test innifsu tal-liġi, il-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem tieħu inkunsiderazzjoni l-kwistjoni ta' jekk il-kunċetti ġeneriċi użati kinux ippreċiżati minn ġurisprudenza stabbilita u ppubblikata.

(ara l-punti 95-97, 99)

8. F'dak li jirrigwarda l-legalità tal-Artikolu 23(2) tar-Regolament Nru 1/2003 fid-dawl tal-prinċipju *nulla poena sine lege*, il-leġiżlatur tal-Unjoni ma tax lill-Kummissjoni setgħa diskrezzjonali eċċessiva jew arbitrarja għall-iffissar tal-multi għal ksur tar-regoli tal-kompetizzjoni.

Fil-fatt, qabel kollox, din id-dispożizzjoni tillimita l-eżerċizzju tal-imsemmija setgħa diskrezzjonali billi tistabbilixxi kriterji oġġettivi li għandhom jiġu osservati mill-Kummissjoni. F'dan ir-rigward, minn naħa, l-ammont tal-multa li tista' tiġi imposta huwa suġġett għal limitu ċifrat u assolut, ikkalkolat skont kull impriża, għal kull każ ta' ksur, b'tali mod li l-ammont massimu tal-multa li tista' tiġi imposta fuq impriża partikolari jista' jiġi ddeterminat minn qabel. Min-naħa l-oħra, din id-dispożizzjoni timponi fuq il-Kummissjoni l-obbligu li f'kull każ individwali hija tiffissa l-multa billi tieħu inkunsiderazzjoni, minbarra l-gravità tal-ksur, it-tul tiegħu.

It-tieni nett, fl-eżerċizzju tas-setgħa diskrezzjonali tagħha f'dak li jirrigwarda l-multi imposti skont l-Artikolu 23(2) tar-Regolament Nru 1/2003, il-Kummissjoni għandha tirrispetta l-prinċipji ġenerali tad-dritt, b'mod partikolari l-prinċipji ta' ugwaljanza fit-trattament u ta' proporzjonalità.

It-tielet nett, sabiex tiġi żgurata l-prevedibbiltà u t-trasparenza tal-azzjoni tagħha, l-eżerċizzju min-naħa tal-Kummissjoni tas-setgħa diskrezzjonali tagħha huwa wkoll limitat mir-regoli ta' kondotta li hija stabbiliet għaliha stess fl-Avviż dwar l-immunità minn multi u tnaqqis f'multi f'każijiet ta' kartell u fil-Linji ta' gwida dwar il-metodi tal-kalkoli tal-multi imposti skont l-Artikolu 15(2)

tar-Regolament Nru 17 u l-Artikolu 65(5) tat-Trattat KEFA. F'dan ir-rigward, l-imsemmija avviż u linji gwida, minn naħa, jistabbilixxu regoli ta' kondotta li ma jistgħux jiġu injorati mill-Kummissjoni mingħajr din ma tiġi ssanzjonata għal ksur tal-prinċipji ġenerali tad-dritt, bħalma huma l-ugwaljanza fit-trattament u l-protezzjoni tal-aspettattivi leġittimi, u, min-naħa l-oħra, jiggarantixxu ċ-ċertezza legali tal-impriżi kkonċernati billi jiddeterminaw il-metodoloġija li l-Kummissjoni imponiet fuqha nnifisha għall-finijiet tal-iffissar tal-ammont tal-multi imposti skont l-Artikolu 23(2) tar-Regolament Nru 1/2003.

Barra minn hekk, l-adozzjoni min-naħa tal-Kummissjoni tal-imsemmija linji gwida, u sussegwentement l-adozzjoni tal-Linji gwida għall-kalkolu tal-multi imposti skont l-Artikolu 23(2)(a) tar-Regolament Nru 1/2003, sa fejn dawn jiffurmaw parti mill-kuntest legali impost mill-Artikolu 15(2) tar-Regolament Nru 17 u mill-Artikolu 23(2) tar-Regolament Nru 1/2003, ikkontribwiet biss sabiex jiġu speċifikati l-limiti tal-eżerċizzju tas-setgħa diskrezzjonali tal-Kummissjoni li diġà tirriżulta minn dawn id-dispożizzjonijiet, mingħajr ma minn dan jista' jiġi dedott li inizjalment il-leġiżlatur tal-Unjoni ma kienx iddetermina b'mod suffiċjenti l-kompetenzi tal-Kummissjoni fil-qasam inkwistjoni.

Ir-raba' nett, skont l-Artikolu 229 KE u l-Artikolu 31 tar-Regolament Nru 1/2003, il-qorti tal-Unjoni tiddeċiedi b'ġurisdizzjoni sħiħa r-rikorsi ppreżentati kontra deċiżjonijiet tal-Kummissjoni li jiffissaw multa u għalhekk tista' kemm tannulla dawn id-deċiżjonijiet kif ukoll tneħħi, tnaqqsu jew iżżid il-multa imposta. Għalhekk, il-prassi amministrattiva magħrufa u aċċessibbli tal-Kummissjoni hija suġġetta għall-istħarriġ sħiħ tal-qrati tal-Unjoni. Dan l-istħarriġ ippermetta, permezz ta' ġurisprudenza stabbilita u ppubblikata, li jiġu speċifikati l-kunċetti mhux stabbiliti li setgħu kienu jinsabu fl-Artikolu 15(2) tar-Regolament Nru 17 u sussegwentement fl-Artikolu 23(2) tar-Regolament Nru 1/2003. Għalhekk, operatur informat jista', jekk ikun hemm bżonn bl-għajnuna ta' konsulent legali, jipprevedi b'mod suffiċjentement preċiż il-metodu ta' kalkolu u d-daqs tal-multi li jistgħu jiġu imposti kontrih minħabba aġir partikolari. Il-fatt li dan l-operatur ma jistax, minn qabel, ikun jaf bi preċiżjoni l-livell tal-multi li l-Kummissjoni ser timponi f'kull każ individwali ma jistax jikkostitwixxi ksur tal-prinċipju *nulla poena sine lege*.

(ara l-punti 101, 102, 105-108)

9. Fir-rigward taż-żieda fil-livell tal-multi wara l-adozzjoni tal-Linji ta' gwida dwar il-metodi tal-kalkoli tal-multi imposti skont l-Artikolu 15(2) tar-Regolament Nru 17 u l-Artikolu 65(5) tat-Trattat KEFA, il-Kummissjoni tista', f'kull waqt, tadatta l-livell tal-multi jekk dan ikun meħtieġ fid-dawl tal-applikazzjoni effikaċi tar-regoli tal-kompetizzjoni tal-Unjoni, peress li tali bidla fi prassi amministrattiva tista' titqies li hija oġġettivament iġġustifikata mill-għan tal-prevenzjoni ġenerali tal-ksur tar-regoli tal-kompetizzjoni tal-Unjoni. Għalhekk, iż-żieda tal-livell tal-multi ma tistax, fiha nnifisha, titqies bħala illegali fid-dawl tal-prinċipju *nulla poena sine lege*, peress li hija tibqa' fil-kuntest legali kif iddefinit fl-Artikolu 15(2) tar-Regolament Nru 17 u fl-Artikolu 23(2) tar-Regolament Nru 1/2003.

(ara l-punt 112)

10. Fil-qasam tal-kompetenza tal-Kummissjoni biex timponi multi għal ksur tar-regoli tal-kompetizzjoni tal-Unjoni, is-setgħa li timponi tali multi ma tistax titqies li, oriġinarjament, hija setgħa tal-Kunsill, u li sussegwentement ittrasferieha jew iddelega l-eżekuzzjoni tagħha lill-Kummissjoni, fis-sens tat-tielet inċiż tal-Artikolu 202 KE. Skont id-dispożizzjonijiet tal-Artikoli 81 KE, 82 KE, 83(1)(2)(a)(d) KE, u t-tielet inċiż tal-Artikolu 202, din is-setgħa taqa' taħt il-kompitu li l-Kummissjoni għandha li tiżgura l-applikazzjoni tad-dritt tal-Unjoni; peress li dan il-kompitu ġie ppreċiżat, imqiegħed f'kuntest u fformalizzat, f'dak li jirrigwarda l-applikazzjoni tal-Artikoli 81 KE u 82 KE, mir-Regolamenti Nru 17 u 1/2003. Għalhekk, is-setgħa li timponi multi mogħtija lill-Kummissjoni minn dawn ir-regolamenti tirriżulta mid-dispożizzjonijiet tat-Trattat stess u hija intiża sabiex tippermetti l-applikazzjoni effettiva tal-projbizzjonijiet pprovduti fl-imsemmija Artikoli.

(ara l-punt 115)

11. Il-prinċipju ta' nuqqas ta' retroattività tal-liġijiet kriminali, li jinsab fl-Artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, jikkostitwixxi prinċipju ġenerali tad-dritt tal-Unjoni li għandu jiġi osservat meta jiġu imposti multi għal ksur tar-regoli tal-kompetizzjoni u li jeżiġi li s-sanzjonijiet imposti jkunu jikkorrispondu għal dawk li kienu stabbiliti fiż-żmien meta twettaq il-ksur. L-adozzjoni ta' linji gwida li jistgħu jbiddlu l-politika ġenerali tal-kompetizzjoni tal-Kummissjoni fir-rigward tal-multi tista', bħala prinċipju, taqa' taħt il-kamp ta' applikazzjoni tal-prinċipju ta' nuqqas ta' retroattività.

F'dak li jirrigwarda l-osservanza tal-prinċipju ta' nuqqas ta' retroattività min-naħa tal-Linji ta' gwida dwar il-metodi tal-kalkoli tal-multi imposti

skont l-Artikolu 15(2) tar-Regolament Nru 17 u l-Artikolu 65(5) tat-Trattat KEFA, l-argument dwar il-livell tal-multi jibqa' fil-kuntest legali stabbilit mill-Artikolu 15(2) tar-Regolament Nru 17 u mill-Artikolu 23(2) tar-Regolament Nru 1/2003, sa fejn fil-punt 5(a) il-linji gwida jipprovdu espliċitament li l-multi imposti ma għandhom fl-ebda każ jaqbżu l-limitu ta' 10 % tad-dħul mill-bejgħ previst mill-imsemmija dispożizzjonijiet.

L-element ġdid prinċipali fil-Linji gwida jikkonsisti fit-teħid bħala punt inizjali għall-kalkolu ammont bażiku li jiġi ddeterminat fuq il-bażi ta' faxxex previsti f'dan ir-rigward; fejn dawn il-faxxex jirriflettu d-diversi gradi ta' gravità tal-ksur, iżda, bħala tali, ma għandhomx x'jaqsmu mad-dħul mill-bejgħ rilevanti. Dan il-metodu huwa essenzjalment ibbażat fuq bażi tariffarja għall-multi, li madankollu hija relattiva u flessibbli.

Il-fatt li fl-imgħoddi l-Kummissjoni applikat multi ta' ċertu livell għal ċerti tipi ta' ksur ma jistax iċaħħadha mill-possibbiltà li tgħolli dan il-livell fil-limiti indikati fir-Regolamenti Nru 17 u Nru 1/2003, jekk jirriżulta li dan huwa neċessarju sabiex tiġi żgurata l-implementazzjoni tal-politika tal-kompetizzjoni tal-Unjoni. Bil-kontra ta' dan, l-applikazzjoni effikaċi tar-regoli tal-kompetizzjoni tirrikjedi li l-Kummissjoni tkun tista' f'kull mument tadatta l-livell tal-multi għall-bżonnijiet ta' din il-politika.

Minn dan jirriżulta li l-impriżi involuti fi proċedura amministrattiva li tista' twassal għal multa la jistgħu jiksbu aspettattivi leġittimi fil-fatt li l-Kummissjoni ma hijiex ser tmur lil hinn mil-livell ta' multi li kien jiġi applikat preċedentement u lanqas f'metodu ta' kalkolu ta' dawn tal-aħħar. Konsegwentement, l-imsemmija impriżi għandhom jieħdu inkunsiderazzjoni l-possibiltà li, f'kull mument, il-Kummissjoni tiddeċiedi li tgħolli l-livell tal-ammont tal-multi meta mqabbel ma' dak applikat fl-imgħoddi.

F'dawn iċ-ċirkustanzi, l-imsemmija Linji gwida tal-1998 ma jiksrux il-prinċipju ta' nuqqas ta' retroattività sa fejn dawn wasslu għall-impożizzjoni ta' multi ogħla minn dawk imposti fl-imgħoddi jew sa fejn il-limiti ta' prevedibbiltà nqabżu. Il-Linji gwida u, b'mod partikolari, il-metodu l-ġdid għall-kalkolu tal-multi li dawn jipprovdu, jekk jitqies li dan tal-aħħar għandu effett aggravanti fuq il-livell ta' multi imposti, kienu effettivament raġonevolment prevedibbli.

(ara l-punti 118, 119, 123-128, 133)

12. L-għan tal-Kummissjoni meta ppubblikat il-Linji ta' gwida dwar il-metodi tal-kalkoli tal-multi imposti skont l-Artikolu 15(2) tar-Regolament Nru 17 u l-Artikolu 65(5) tat-Trattat KEFA u meta fihom ħabbret il-metodu ta' kalkolu li imponiet fuqha nnifisha f'kull każ partikolari kien dak ta' trasparenza u sabiex tkattar iċ-ċertezza legali tal-impriżi kkonċernati. Billi adottat tali regoli ta' kondotta u billi fihom ħabbret, permezz tal-pubblikazzjoni tagħhom, li minn issa 'l quddiem kienet ser tapplikhom għall-każijiet ikkonċernati minnhom, il-Kummissjoni tillimita lilha nnifisha fl-eżerċizzju tas-setgħa diskrezzjonali tagħha u ma tistax tinjora dawn ir-regoli mingħajr ma tiġi ssanzjonata, jekk ikun il-każ, minħabba ksur tal-prinċipji ġenerali tad-dritt, bħalma huma l-ugwaljanza fit-trattament u l-protezzjoni tal-aspettativi leġittimi. Il-Linji gwida jiddeterminaw, b'mod ġenerali u astratt, il-metodoloġija li l-Kummissjoni imponiet fuqa nnifisha għall-finijiet tal-iffissar tal-ammont tal-multi u b'dan il-mod konsegwentement tiżgura ċ-ċertezza legali tal-impriżi. Min-naħa l-oħra, operatur avżat jista', jekk ikun meħtieġ bl-għajnuna ta' konsulent legali, jipprevedi b'mod suffiċjentement preċiż il-metodu ta' kalkolu u d-daqs tal-multi li huwa jista' jaffaċja għal aġir partikolari. Huwa ċertament minnu li operatur ma jistax jipprevedi, fid-dawl ta' dawn il-Linji gwida, l-ammont preċiż tal-multa li l-Kummissjoni ser timponi f'kull każ individwali. Madankollu, minħabba l-gravità tal-ksur li l-Kummissjoni hija msejħa tissanzjona, l-għanijiet ta' repressjoni u ta' dissważjoni jiġġustifikaw li jiġi evitat li l-impriżi jkunu f'pożizzjoni li jevalwaw il-benefiċċji li jistgħu jiksbu mill-parteċipazzjoni tagħhom fi ksur billi jieħdu inkunsiderazzjoni, minn qabel, l-ammont tal-multa li tista' tiġi imposta fuqhom minħabba dan l-aġir illegali.

(ara l-punti 135, 136, 201, 202)

13. It-teħid inkunsiderazzjoni, waqt id-determinazzjoni tal-ammont tal-multi imposti għal ksur tar-regoli tal-kompetizzjoni tal-Unjoni, tal-Avviż dwar l-immunità minn multi u tnaqqis f'multi f'każijiet ta' kartell, la jikser il-prinċipju ta' nuqqas ta' retroattività u lanqas dak ta' protezzjoni tal-aspettativi leġittimi. Fil-fatt, minn dawn iż-żewġ prinċipji, l-ewwel wieħed ma jipprekludix l-applikazzjoni tal-linji gwida li għandhom, b'mod ipotetiku, effett aggravanti fir-rigward tal-livell tal-multi bil-kundizzjoni li l-politika li dawn jimplementaw tkun raġonevolment prevedibbli. Fir-rigward tat-tieni wieħed, l-operaturi ekonomiċi ma jistgħux ikollhom aspettativi leġittimi fir-rigward taż-żamma tas-sitwazzjoni eżistenti li tista' tinbidel mill-istituzzjonijiet fil-kuntest tas-setgħa diskrezzjonali tagħhom.

(ara l-punti 143, 144)

14. Huwa minnu li, abbażi tal-prinċipji ġenerali tad-dritt tal-Unjoni, li jinkludu d-drittijiet fundamentali u li fid-dawl

tagħhom għandhom jiġu interpretati t-testi kollha tad-dritt tal-Unjoni, l-impriżi għandhom id-dritt li ma jiġux mġiegħla mill-Kummissjoni li jammettu l-parteċipazzjoni tagħhom fi ksur tar-regoli tal-kompetizzjoni, madankollu l-Kummissjoni ma hijiex, b'dan, prekluża milli tieħu inkunsiderazzjoni, meta tiffissa l-ammont tal-multa, l-għajnuna li impriża, minn jeddha, tkun tatha sabiex tistabbilixxi l-eżistenza tal-ksur. F'dan ir-rigward, il-kooperazzjoni abbażi tal-Avviż dwar l-immunità minn multi u tnaqqis f'multi f'każijiet ta' kartell hija ta' natura purament volontarja min-naħa tal-impriża kkonċernata. Fil-fatt l-imsemmija impriża bl-ebda mod ma hija mġiegħla tipproduċi provi dwar l-allegat akkordju. Għalhekk, il-livell ta' kooperazzjoni li l-impriża tixtieq toffri matul il-proċedura amministrattiva jiddependi esklużivament fuq l-għażla libera tagħha u ma hija, fl-ebda każ, imposta mill-Avviż dwar il-kooperazzjoni. Barra minn hekk, ebda dispożizzjoni ta' dan l-Avviż, ma teżiġi mingħand l-impriża kkonċernata li tastjeni ruħha milli tikkontesta jew tikkoreġi fatti żbaljati ppreżentati minn impriża oħra.

Dan l-Avviż lanqas ma jikser il-prinċipju *in dubio pro reo* jew il-prinċipju ta' preżunzjoni ta' innoċenza, kif jirriżulta, b'mod partikolari, mill-Artikolu 6(2) tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, li jifforma wkoll parti mid-drittijiet fundamentali li, skont il-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja, li hija barra minn hekk ikkonfermata mill-Artikolu 6(2) UE, kif ukoll mill-Artikolu 48 tal-Karta tad-drittijiet fundamentali tal-Unjoni Ewropea, huma rikonoxxuti fl-ordinament ġuridiku tal-Unjoni. Fil-fatt, il-kooperazzjoni abbażi ta' din il-komunikazzjoni, minn naħa, hija ta' natura purament volontarja min-naħa tal-impriża kkonċernata u bl-ebda mod ma tobbliga lil impriża tipproduċi provi u min-naħa l-oħra, ma taffettwax l-obbligu tal-Kummissjoni, li għandha l-oneru li tipprova l-ksur li hija tikkonstata, li tipproduċi provi li jistgħu jistabbilixxu, suffiċjentement skont il-liġi, l-eżistenza ta' fatti li jikkostitwixxu ksur. Għal dan il-għan il-Kummissjoni tista' tibbaża ruħha mingħajr ma tikser il-prinċipju ta' preżunzjoni ta' innoċenza, mhux biss fuq dokumenti li hija ġabret matul l-ispezzjonijiet abbażi tar-Regolamenti Nri 17 u 1/2003 jew li hija rċeviet b'risposta għal talbiet għall-informazzjoni abbażi tal-imsemmija regolamenti, iżda wkoll fuq provi li impriża tkun ipproduċiet volontarjament abbażi ta' dan l-Avviż.

Il-komunikazzjoni fuq il-kooperazzjoni lanqas ma tikser il-prinċipju ta' proporzjonalità. Dan l-Avviż donnu huwa strument xieraq u indispensabbli sabiex tiġi stabbilita l-eżistenza tal-akkordji

orizzontali sigrieti u, għaldaqstant, sabiex jorjenta l-aġir tal-impriżi lejn l-osservanza tar-regoli tal-kompetizzjoni. Fil-fatt, anki jekk l-instrumenti previsti fl-Artikoli 18 sa 21 tar-Regolament Nru 1/2003, jiġifieri t-talbiet għall-informazzjoni u l-ispezzjonijiet, jikkostitwixxu miżuri indispensabbli fil-kuntest ta' teħid ta' miżuri kontra ksur tad-dritt tal-kompetizzjoni, ta' spiss ikun diffiċli li l-akkordji sigrieti jiġu skoperti u investigati mingħajr il-kooperazzjoni tal-impriżi kkonċernati. Għalhekk, parti f'akkordju li tkun tixtieq ittemm il-parteċipazzjoni tagħha tista' tiġi dissważa milli tinforma lill-Kummissjoni minħabba l-multa għolja li tista' tiġi imposta fil-konfront tagħha. Billi jipprevedi l-għoti ta' immunità mill-multi jew tnaqqis sinjifikattiv tal-multi favur dawk l-impriżi li jipprovdu lill-Kummissjoni bi provi tal-eżistenza ta' akkordju orizzontali, l-Avviż dwar il-kooperazzjoni tal-2002 huwa intiż sabiex jevita li tali parti tirrinunċja milli tinforma lill-Kummissjoni bl-eżistenza ta' akkordju.

Fl-aħħar nett, il-Kummissjoni ma marritx lil hinn mis-setgħa mogħtija lilha mir-Regolament Nru 1/2003 meta stabbiliet ir-regoli ta' kondotta, previsti fl-Avviż dwar il-kooperazzjoni, intiżi sabiex iservuha ta' gwida fl-eżerċizzju tas-setgħa diskrezzjonali tagħha fil-qasam tal-iffissar tal-multi, sabiex tieħu inkunsiderazzjoni b'mod partikolari l-aġir tal-impriżi matul il-proċedura amministrattiva

u għalhekk sabiex tiggarantixxi aħjar l-ugwaljanza fit-trattament bejn l-impriżi kkonċernati. Fil-fatt, il-Kummissjoni tista', iżda ma hijiex obbligata, timponi multa fuq impriża awtriċi ta' ksur tal-Artikolu 81 KE. Barra minn hekk, l-Artikolu 23(2) u (3) tar-Regolament Nru 1/2003 ma jelenkax b'mod eżawrjenti l-kriterji li l-Kummissjoni tista' tieħu inkunsiderazzjoni sabiex tiffissa l-ammont tal-multa. L-aġir tal-impriża matul il-proċedura amministrattiva jista' għalhekk jifforma parti mill-elementi li għandhom jittieħdu inkunsiderazzjoni matul dan l-iffissar.

(ara l-punti 149, 150, 153, 155, 160, 162, 163, 168, 169, 171, 174-176)

15. Il-kompetenzi tal-Komunità għandhom jiġu eżerċitati fl-osservanza tad-dritt internazzjonali. Id-dritt ta' proprjetà ma huwiex protett biss mid-dritt internazzjonali, iżda jifforma wkoll parti mill-prinċipji ġenerali tad-dritt tal-Unjoni. Madankollu, it-teħid ta' preċedenza tad-dritt internazzjonali fuq id-dritt tal-Unjoni ma jestendix għad-dritt primarju u, b'mod partikolari, għall-prinċipji ġenerali li minnhom jiffurmaw parti d-drittijiet fundamentali. F'dan ir-rigward, ma jidhirx li d-dritt ta' proprjetà huwa prerogattiva assoluta, iżda għandu jittieħed inkunsiderazzjoni meta mqabbel mal-funzjoni tiegħu

fis-soċjetà. Konsegwentement, jista' jkun hemm restrizzjonijiet fuq l-użu tad-dritt ta' proprjetà, sakemm dawn ir-restrizzjonijiet ikunu effettivament jirrispondu għal għanijiet ta' interess ġenerali mfittxa mill-Komunità u ma jikkostitwixxux, fid-dawl tal-għan imfittex, intervent żmiżurat u intollerabbli li jikkawża ħsara għas-sustanza nnifisha tad-dritt hekk iggarantit. Peress li l-applikazzjoni tal-Artikoli 81 KE u 82 KE tikkostitwixxi wieħed mill-aspetti ta' interess pubbliku Komunitarju, jistgħu jiġu imposti restrizzjonijiet, skont dawn l-artikoli, għall-użu tad-dritt ta' proprjetà, sakemm dawn ma jkunux żmiżurati u ma jkunux ta' ħsara għas-sustanza nnifisha ta' dan id-dritt.

(ara l-punti 187-190)

16. Għalkemm il-Linji ta' gwida dwar il-metodi tal-kalkoli tal-multi imposti skont l-Artikolu 15(2) tar-Regolament Nru 17 u l-Artikolu 65(5) tat-Trattat KEFA ma jistgħux jiġu kklassifikati bħala regola ta' dritt li l-amministrazzjoni hija obbligata tosserva f'kull każ, dawn madankollu jikkostitwixxu regola ta' kondotta indikattiva tal-prassi li għandha tiġi segwita u li, f'każ partikolari, l-amministrazzjoni ma tistax titbiegħed minnha mingħajr ma tagħti raġunijiet li jkunu kompatibbli mal-prinċipju ta' ugwaljanza fit-trattament. Billi tadotta tali regoli ta' kondotta u billi tħabbar, permezz tal-pubblikazzjoni tagħhom, li hija kienet ser tapplikahom minn hemm 'il quddiem għall-każijiet li jaqgħu taħthom, il-Kummissjoni tillimita ruħha fl-eżerċizzju tas-setgħa diskrezzjonali tagħha u ma tistax tmur kontra dawn ir-regoli mingħajr ma twettaq ksur, skont il-każ, tal-prinċipji ġenerali tad-dritt, bħal dawk tal-ugwaljanza fit-trattament jew tal-protezzjoni tal-aspettattivi leġittimi. Barra minn hekk, l-imsemmija Linji gwida jistabbilixxu, b'mod ġenerali u fl-astratt, il-metodoloġija li l-Kummissjoni imponiet fuqha nnifisha għall-finijiet tal-iffissar tal-ammont tal-multi u jiżguraw, konsegwentement, iċ-ċertezza legali tal-impriżi.

(ara l-punti 200-202)

17. Il-gravità tal-ksur tad-dritt tal-kompetizzjoni tal-Unjoni għandha tiġi stabbilita abbażi ta' għadd kbir ta' elementi bħal, b'mod partikolari, iċ-ċirkustanzi partikolari tal-kawża, il-kuntest tagħha u l-effett dissważiv tal-multi, u dan mingħajr ma ġiet stabbilita lista restrittiva jew eżawrjenti ta' kriterji li għandha tittieħed inkunsiderazzjoni b'mod obbligatorju.

Skont l-ewwel paragrafu tal-punt 1 A tal-Linji ta' gwida dwar il-metodi tal-kalkoli tal-multi imposti skont l-Artikolu 15(2) tar-Regolament Nru 17 u l-Artikolu 65(5) tat-Trattat KEFA, il-Kummissjoni għandha, fil-kuntest tal-evalwazzjoni tal-gravità tal-ksur, teżamina l-impatt

konkret fuq is-suq biss meta jidher li dan l-impatt jista' jitkejjel. Sabiex jiġi evalwat l-impatt, hija l-Kummissjoni li għandha tirreferi għall-kompetizzjoni li kieku normalment kienet teżisti fin-nuqqas ta' ksur. Għalhekk, sakemm ir-rikorrenti ma jipprovawx li l-impatt konkret tal-akkordji seta' jitkejjel, il-Kummissjoni ma hijiex obbligata li tieħu inkunsiderazzjoni l-impatt konkret tal-ksur għall-finijiet tal-evalwazzjoni tal-gravità tagħhom. L-effett ta' prattika antikompetittiva ma huwiex, fil-fatt, kriterju determinanti fl-evalwazzjoni tal-gravità ta' ksur. Elementi li jifformaw parti mill-aspett intenzjonali jistgħu jkunu iktar importanti minn dawk relatati mal-imsemmija effetti, speċjalment meta l-ksur ikunu intrinsikament gravi bħat-tqassim tas-swieq. Huwa għalhekk li n-natura tal-ksur għandha rwol ewlieni, b'mod partikolari, sabiex il-ksur jiġi kkwalifikat bħala "serju ħafna". Mid-deskrizzjoni tal-ksur serju ħafna fl-imsemmija Linji gwida jirriżulta li ftehim jew prattiċi miftiehma li, ikunu b'mod partikolari intiżi sabiex ikun hemm tqassim tas-swieq jistgħu jiġu kkwalifikati, abbażi tan-natura tagħhom stess, bħala "serji ħafna" mingħajr ma jkun neċessarju li tali mġiba tkun ikkaratterizzata minn impatt partikolari jew portata ġeografika partikolari u mingħajr ma n-nuqqas ta' teħid inkunsiderazzjoni tal-effett konkret tal-ksur ma jista' jammonta għal ksur tal-prinċipju ta' preżunzjoni ta' innoċenza.

ikkonstatati f'deċiżjoni kkontestata huma fost il-ksur l-iktar serju tal-Artikolu 81 KE peress li dawn għandhom bħala għan ftehim sigriet bejn kompetituri sabiex jaqsmu bejniethom is-swieq jew jiffriżaw l-ishma tas-suq billi jaqsmu bejniethom il-proġetti ta' bejgħ u ta' installazzjoni ta' liftijiet u/jew ta' eskalejters ġodda, u sabiex ma jikkompetux kontra xulxin f'dak li jirrigwarda l-manutenzjoni u l-modernizzazzjoni ta' liftijiet u ta' eskalejters. Minbarra l-alterazzjoni gravi tal-kompetizzjoni li jġibu magħhom, dawn l-akkordji, sa fejn jobbligaw lill-partijiet sabiex jirrispettaw swieq distinti, ta' spiss delimitati mill-fruntieri nazzjonali, jagħtu lok għal iżolament ta' dawn is-swieq u għaldaqstant jikkontrobattu l-għan prinċipali tat-Trattat KE li huwa l-integrazzjoni tas-suq Komunitarju. Barra minn hekk, il-ksur ta' dan it-tip, b'mod partikolari meta jkun jikkonsisti f'akkordji orizzontali, huwa kklassifikat bħala partikolarment serju jew bħala ksur manifest.

(ara l-punti 198, 214, 215, 221-223, 234, 235, 254)

F'dawn iċ-ċirkustanzi, indipendentement mill-istruttura allegatament varjata tal-akkordji, min-natura tagħhom stess, il-ksur għar-regoli tal-kompetizzjoni

18. Fil-qasam ta' deċiżjonijiet tal-Kummissjoni li jikkonstataw ksur tar-regoli

tal-kompetizzjoni tal-Unjoni u li jimponu multi, l-obbligu ta' motivazzjoni, li huwa wieħed mir-rekwiżiti proċedurali sostanzjali, huwa sodisfatt meta fid-deċiżjoni tagħha l-Kummissjoni tindika l-elementi ta' evalwazzjoni li ppermettewlha tkejjel il-gravità u t-tul tal-ksur, mingħajr ma hija obbligata li tipprovdi, fl-istess deċiżjoni, raġunijiet iktar fid-dettall jew iċ-ċifri relatati mal-metodu tal-kalkolu tal-multa. Peress li, fid-deċiżjoni kkontestata l-Kummissjoni tesponi li l-ammonti inizjali tal-multi ġew iddeterminati billi ttieħdu inkunsiderazzjoni n-natura tal-ksur u l-portata tas-suq ġeografiku kkonċernat u li hija analizzat il-gravità tal-ksur fir-rigward tal-karatteristiċi tal-parteċipanti billi għamlet, għal kull ksur, differenzjazzjoni tal-impriżi kkonċernati skont id-dħul mill-bejgħ tagħhom għall-prodotti li huma s-suġġett tal-akkordju fil-pajjiżi kkonċernati mill-ksur, l-elementi ta' evalwazzjoni li ppermettew lill-Kummissjoni tkejjel il-gravità tal-ksur ikkonstatati huma suffiċjentement esposti fid-deċiżjoni kkontestata fl-osservanza tal-Artikolu 253 KE.

(ara l-punti 203, 240, 243-245)

19. Fil-qasam ta' deċiżjonijiet tal-Kummissjoni li jikkonstataw ksur tar-regoli tal-kompetizzjoni tal-Unjoni u li jimponu multi, id-daqs tas-suq ikkonċernat ma huwiex, bħala prinċipju, element obbligatorju, iżda sempliċement element rilevanti fost oħrajn, għall-evalwazzjoni tal-gravità tal-ksur, peress li l-Kummissjoni, barra minn hekk, ma hijiex obbligata tiddelimita s-suq ikkonċernat jew tevalwa d-daqs tiegħu meta l-ksur inkwistjoni jkollu għan antikompetittiv. Fil-fatt, il-Linji ta' gwida dwar il-metodi tal-kalkoli tal-multi imposti skont l-Artikolu 15(2) tar-Regolament Nru 17 u l-Artikolu 65(5) tat-Trattat KEFA, ma jipprovdux li l-ammont tal-multi għandu jiġi kkalkolat skont id-dħul mill-bejgħ globali jew skont id-dħul mill-bejgħ li l-impriżi għamlu fis-suq ikkonċernat. Madankollu huma lanqas ma jipprekludu li tali dħul mill-bejgħ jittieħed inkunsiderazzjoni għall-iffissar tal-ammont tal-multa sabiex jiġu osservati l-prinċipji ġenerali tad-dritt tal-Unjoni u meta ċ-ċirkustanzi hekk jitolbu.

F'dawn iċ-ċirkustanzi, ammonti inizjali tal-multi li ġew iffissati għall-ksur fil-Lussemburgu li jirrappreżenta nofs il-livell minimu li huwa normalment previst

mil-linji gwida għal ksur serju ħafna, ma humiex ta' natura eċċessiva.

(ara l-punti 247, 248)

20. Fil-kuntest tal-kalkolu tal-ammont tal-multi imposti skont l-Artikolu 23(2) tar-Regolament Nru 1/2003, trattament differenzjat bejn l-impriżi kkonċernati huwa inerenti għall-eżerċizzju tas-setgħat li l-Kummissjoni għandha skont din id-dispożizzjoni. Fil-fatt, fil-kuntest tal-marġni ta' diskrezzjoni tagħha, il-Kummissjoni hija msejħa tindividwalizza s-sanzjoni skont l-aġir u l-karatteristiċi partikolari għall-impriżi kkonċernati sabiex tiggarantixxi, f'kull każ, l-effikaċja sħiħa tar-regoli tal-kompetizzjoni tal-Unjoni. Għalhekk, skont il-Linji ta' gwida dwar il-metodi tal-kalkoli tal-multi imposti skont l-Artikolu 15(2) tar-Regolament Nru 17 u l-Artikolu 65(5) tat-Trattat KEFA, għal ksur ta' gravità speċifika, jista' jkun xieraq, f'każijiet li jinvolvu diversi impriżi bħal kartelli, li l-ammont inizjali ġenerali jiġi ppiżat sabiex jiġi stabbilit ammont inizjali speċifiku li jieħu inkunsiderazzjoni l-piż, u għalhekk l-impatt reali, tal-aġir li jikkostitwixxi ksur ta' kull impriża fuq il-kompetizzjoni, b'mod partikolari meta ikun hemm differenza kbira fid-daqs tal-impriżi awturi ta' ksur tal-istess natura. B'mod partikolari, għandha tittieħed inkunsiderazzjoni l-kapaċità ekonomika effettiva tal-awturi tal-ksur li jikkawżaw dannu kunsiderevoli lill-operaturi l-oħra, b'mod partikolari lill-konsumaturi.

Min-naħa l-oħra, id-dritt tal-Unjoni ma jinkludix prinċipju ta' applikazzjoni ġenerali li jipprovdi li s-sanzjoni għandha tkun proporzjonata mad-daqs tal-impriża fis-suq tal-prodotti li huma s-suġġett tal-ksur.

Fl-aħħar nett, f'dak li jirrigwarda l-evalwazzjoni tal-gravità tal-ksur skont il-klassifikazzjoni tal-membri ta' akkordju f'kategoriji, sabiex tivverifika jekk tali tqassim huwiex konformi mal-prinċipji ta' ugwaljanza fit-trattament u ta' proporzjonalità, il-qorti tal-Unjoni, fil-kuntest tal-istħarriġ tagħha tal-legalità tal-eżerċizzju tas-setgħa diskrezzjonali li l-Kummissjoni għandha f'dan il-qasam, għandha tillimita ruħha li tistħarreġ jekk dan it-tqassim huwiex koerenti u oġġettivament iġġustifikat. Barra minn hekk, skont il-Linji gwida għall-kalkolu tal-multi msemmija iktar 'il fuq, il-prinċipju ta' ugwaljanza tal-pieni għall-istess aġir jista' jwassal

għall-applikazzjoni ta' ammonti differenzjati għall-impriżi kkonċernati mingħajr ma dan id-differenzjar ma jkun ir-riżultat ta' kalkolu aritmetiku.

(ara l-punti 255-258, 263, 265)

l-Kummissjoni tintervjeni għall-ewwel darba. Fil-fatt, l-applikazzjoni ta' tnaqqis f'sitwazzjonijiet bħal dawn tkun tammonta għal teħid inkunsiderazzjoni doppju tat-tul tal-ksur għall-finijiet tal-kalkolu tal-multi.

(ara l-punt 274)

21. Ċirkustanza attenwanti ma tistax tiġi rikonoxxuta skont it-tielet inċiż tal-punt 3 tal-Linji ta' gwida dwar il-metodi tal-kalkoli tal-multi imposti skont l-Artikolu 15(2) tar-Regolament Nru 17 u l-Artikolu 65(5) tat-Trattat KEFA fil-każ fejn il-ksur ikun diġà ntemm qabel id-data tal-ewwel interventi tal-Kummissjoni. Jista' loġikament ikun hemm ċirkustanza attenwanti, fis-sens tal-imsemmija dispożizzjoni, biss jekk l-impriżi inkwistjoni kienu mħeġġa jtemmu l-imġiba antikompetittiva tagħhom permezz tal-interventi tal-Kummissjoni. L-għan ta' din id-dispożizzjoni huwa li l-impriżi jitħeġġu jtemmu l-imġiba antikompetittiva tagħhom immedjatament hekk kif il-Kummissjoni tibda investigazzjoni f'dan ir-rigward, b'tali mod li ma jistax jingħata tnaqqis tal-multa, abbażi ta' dan, fis-sitwazzjoni fejn il-ksur ikun intemm qabel id-data ta' meta

22. L-adozzjoni, min-naħa ta' impriża li wettqet ksur tar-regoli tal-kompetizzjoni tal-Unjoni, ta' programm ta' konformizzazzjoni ma jobbligax lill-Kummissjoni tagħti tnaqqis tal-multa minħabba din iċ-ċirkustanza. Barra minn hekk, għalkemm huwa ċertament importanti li impriża tadotta miżuri sabiex tipprevjeni lill-membri tal-persunal tagħha milli jwettqu, fil-ġejjieni, ksur ġdid tad-dritt tal-kompetizzjoni tal-Unjoni, it-teħid ta' tali miżuri ma jbiddel xejn mir-realtà tal-ksur ikkonstatat. Għalhekk il-Kummissjoni ma hijiex obbligata li tieħu inkunsiderazzjoni tali element bħala ċirkustanza attenwanti, iktar u iktar meta l-ksur ikkonstatati fid-deċiżjoni kkonstatata jikkostitwixxu, ksur manifest tal-Artikolu 81 KE.

(ara l-punt 282)

23. L-Avviż dwar l-immunità minn multi u tnaqqis f'multi f'każijiet ta' kartell huwa strument intiż li jippreċiża, fl-osservanza tad-dritt ta' livell superjuri, il-kriterji li l-Kummissjoni tixtieq tapplika fil-kuntest tal-eżerċizzju tas-setgħa diskrezzjonali tagħha fl-iffisar tal-multi imposti għal ksur tar-regoli tal-kompetizzjoni tal-Unjoni. Minnu tirriżulta awtolimitazzjoni ta' din is-setgħa li madankollu ma hijiex inkompatibbli maż-żamma ta' marġni ta' diskrezzjoni kunsiderevoli min-naħa tal-Kummissjoni.

Għalhekk, il-Kummissjoni għandha marġni ta' diskrezzjoni wiesa' meta hija msejħa tevalwa jekk provi prodotti minn impriża li esprimiet ix-xewqa tagħha li tibbenefika mill-Avviż dwar il-kooperazzjoni għandhomx valur miżjud sinjifikattiv fis-sens tal-punt 21 tal-imsemmi Avviż.

Bl-istess mod, il-Kummissjoni, wara li tkun ikkonstatat li xi provi għandhom valur miżjud sinjifikattiv skont il-punt 21 tal-Avviż dwar il-kooperazzjoni, għandha marġni ta' diskrezzjoni meta hija msejħa tistabbilixxi l-livell eżatt tat-tnaqqis tal-ammont tal-multa li għandu jingħata lill-impriża kkonċernata. Fil-fatt, l-ewwel subparagrafu tal-punt 23(b) tal-Avviż dwar il-kooperazzjoni jipprovdi faxxex għat-tnaqqis tal-ammont tal-multa għad-diversi kategoriji ta' impriżi msemmija. Fid-dawl tal-imsemmi marġni ta' diskrezzjoni, huwa biss eċċess manifest ta' dan il-marġni li jista' jiġi kkundannat mill-qorti tal-Unjoni.

F'dawn iċ-ċirkustanzi, il-Kummissjoni ma teċċedix manifestament il-marġni ta' diskrezzjoni tagħha meta tikkunsidra li dikjarazzjoni li sempliċement tikkonferma, sa ċertu punt, dikjarazzjoni li l-Kummissjoni diġà kellha ma għandiex valur miżjud sinjifikattiv meta tali dikjarazzjoni ma tiffaċilitax b'mod sinjifikattiv ix-xogħol ta' din tal-aħħar u hija, għaldaqstant, insuffiċjenti sabiex tiġġustifika tnaqqis tal-ammont tal-multa abbażi tal-kooperazzjoni.

(ara l-punti 295, 296, 298-300, 309, 311)

24. Fil-kuntest tal-evalwazzjoni tal-kooperazzjoni pprovduta mill-membri ta' akkordju matul il-proċedura amministrattiva, il-Kummissjoni ma tistax tikser il-prinċipju ta' ugwaljanza fit-trattament. Fil-fatt, meta s-sitwazzjonijiet tad-diversi impriżi, issanzjonati b'multa għal ksur tar-regoli tal-Kompetizzjoni tal-Unjoni, ma humiex paragunabbli, il-Kummissjoni ma twettaqx ksur tal-prinċipju ta' ugwaljanza fit-trattament

meta tagħti tnaqqis tal-ammont tal-multi lil ċerti impriżi, skont il-valur miżjud tal-kooperazzjoni rispettiva tagħhom, u meta tirrifjuta li tagħti lil impriża oħra l-benefiċċju ta' tali tnaqqis abbażi tal-Avviż dwar l-immunità minn multi u tnaqqis f'multi f'każijiet ta' kartell. F'dan ir-rigward, l-evalwazzjoni tal-valur miżjud ta' kooperazzjoni ssir abbażi tal-provi li l-Kummissjoni diġà għandha. Għalhekk, meta impriża tipproduċi provi li ma humiex determinanti sabiex tiġi stabbilita l-eżistenza ta' akkordju iżda li sempliċement isaħħu l-kapaċità tal-Kummissjoni li tistabbilixxi l-ksur billi tikkonferma l-provi li diġà għandha, jew meta tali impriża tikkomunika lill-Kummissjoni l-provi li għandhom valur miżjud sinjifikattiv biss diversi xhur wara l-komunikazzjoni ta' impriżi oħra u f'kull każ ma tipproduċix provi dokumentarji kontemporanji, huwa mingħajr ma teċċedi manifestament il-marġni ta' diskrezzjoni tagħha li l-Kummissjoni tiffissa t-tnaqqis tal-ammont tal-multa għal tali impriża għal perċentwali dgħajfa ħafna.

(ara l-punti 313, 315, 319, 335, 336, 344, 347)

25. F'dak li jirrigwarda l-osservanza tal-prinċipju ta' proporzjonalità fil-kuntest tad-determinazzjoni tal-ammont tal-multi għal ksur tar-regoli tal-kompetizzjoni tal-Unjoni, tali multi ma għandhomx ikunu sproporzjonati meta mqabbla mal-għanijiet imfittxa, jiġifieri meta mqabbla mal-osservanza tar-regoli tal-kompetizzjoni, u l-ammont tal-multa imposta fuq impriża minħabba ksur fil-qasam tal-kompetizzjoni għandu jkun proporzjonat mal-ksur, ikkunsidrat globalment, billi tittieħed inkunsiderazzjoni, b'mod partikolari, il-gravità tiegħu. Barra minn hekk, fl-iffissar tal-ammont tal-multi, il-Kummissjoni hija korretta li tieħu inkunsiderazzjoni l-ħtieġa li tiggarantixxi li l-multi jkollhom effett suffiċjentement dissważiv.

F'dan ir-rigward, l-ewwel nett, għandu jiġi osservat li akkordji jikkonsistu prinċipalment f'kollużjoni sigrieta bejn kompetituri sabiex jaqsmu s-swieq jew jiffriżaw l-ishma tas-suq billi jaqsmu bejniethom il-proġetti ta' bejgħ u ta' installazzjoni ta' liftijiet u/jew ta' eskalejters ġodda, u sabiex ma jikkompetux bejniethom fir-rigward tal-manutenzjoni u tal-modernizzazzjoni ta' liftijiet u ta' eskalejters, jikkostitwixxu ksur li jaqa', min-natura tiegħu stess, fost il-ksur l-iktar serju tal-Artikolu 81 KE.

It-tieni nett, il-Kummissjoni, matul il-kalkolu tal-ammont tal-multi, tista' tieħu inkunsiderazzjoni, b'mod partikolari, id-daqs u s-saħħa ekonomika tal-unità ekonomika li taġixxi bħala impriża fis-sens tal-Artikolu 81 KE. Madankollu, l-impriża rilevanti li għandha tittieħed inkunsiderazzjoni ma hijiex kull sussidjarja li pparteċipat fil-ksur, iżda l-kumpannija parent u s-sussidjarji tagħha. It-tielet nett, fir-rigward tal-proporzjonalità tal-multi meta mqabbla mad-daqs u s-saħħa ekonomika tal-unitajiet ekonomiċi kkonċernati, il-Kummissjoni hija marbuta bil-limitu ta' 10% previst fl-Artikolu 23(2) tar-Regolament Nru 1/2003, li għandu l-għan li jevita li l-multi jkunu sproporzjonati meta mqabbla mal-importanza tal-impriża. Issa, ammont totali tal-multa li jirrappreżenta 2% tad-dħul mill-bejgħ globali li l-impriża kkonċernata għamlet matul is-sena finanzjarja preċedenti għall-adozzjoni tad-deċiżjoni kkontestata ma jistax jiġi kkunsidrat bħala sproporzjonat meta mqabbel mad-daqs ta' din l-impriża.

(ara l-punti 367-370)